

**Рішення спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії**

Спеціалізована вчена рада Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький ухвалила рішення про присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта на підставі прилюдного захисту дисертації **Зайця Ростислава Геннадійовича «Формування громадянської свідомості у студентів закладів вищої освіти Сполучених Штатів Америки»** за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

«12» серпня 2024 року

Характеристика особистості здобувача.

Заєць Ростислав Геннадійович народився 21 жовтня 1997 року у м. Кіровоград, Кіровоградської області.

У 2014 р. – закінчив Спеціалізовану загальноосвітню школу I-III ступеня № 6, м. Кропивницький, Кіровоградська область.

З 2014 по 2018 рр. – навчався в Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка за спеціальністю «Політологія» та здобув кваліфікацію бакалавра з політології.

З 2018 по 2019 рр. – працював в телерадіокомпанії «Суспільне Кропивницький» на посаді телеведучого.

З 2018 по 2020 рр. – навчався у Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка за спеціальністю «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» та здобув кваліфікацію магістра з міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій.

З 2019 по 2021 рр. – асистент програм у Міжнародному республіканському інституті.

З 2020 р. – аспірант кафедри педагогіки та спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

З 2022 р. по теперішній час – старший спеціаліст програм у Міжнародному республіканському інституті.

Мови: українська, англійська. Автор 10 наукових публікацій.

Дисертацію виконано у Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький.

Науковий керівник – Чередніченко Наталя Юріївна, доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Здобувач має 10 наукових публікацій, серед яких: 4 статті – у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – у зарубіжному науковому виданні (у міжнародній наукометричній базі даних Scopus).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Заєць Р. Г. Тенденції розвитку системи формування громадянської свідомості студентів закладів вищої освіти США. *Молодь і ринок*. № 9–10 (207–208), 2022. С. 157–161.

2. Заєць Р. Г. Формування громадянської свідомості студентів закладів вищої освіти США та України: теоретичний аспект. *Педагогічні науки: теорія та практика*. № 4. 2021. С. 212–218.

3. Заєць Р. Г. Характеристика системи формування громадянської свідомості в закладах вищої освіти США. *Перспективи та інновації науки*. №13(31) 2023. С. 173–186.

4. Заєць Р.Г. Особливості організації освітнього процесу в закладах вищої освіти США для розвитку громадянської свідомості студентів. *Інноваційна педагогіка*. № 67. 2024. С.160–164.

Стаття в закордонному науковому виданні:

5. Rostyslav Zaiets, Natalia Cherednichenko, Svitlana Shandruk. Implementation of US Higher Educational Institutions Experience in Formation of Students' Civic Consciousness in Ukraine. *Journal of Curriculum and Teaching*. ISSN 1927-2677 (Print) ISSN 1927-2685 (Online) Email: jct@sciedupress.com <https://www.sciedupress.com/journal/index.php/jct/article/view/21692> (Scopus).

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

1. **Окольніча Тетяна Володимирівна**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка, без зауважень.

2. **Плахотнік Ольга Василівна**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи і педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка, надала позитивний відгук із зауваженнями: 1. Зважаючи на тему дослідження, бажано було показати загальну кількість використаних джерел іноземними мовами.

2. Зміст дисертації відповідає її плану. Однак аналіз дисертаційної роботи засвідчує, що дослідницький апарат визначено здобувачем не зовсім коректно. Завдання дослідження, які сформульовані у дисертації, потребують певної конкретизації. Четверте завдання дослідження звужує змістовий матеріал, прописаний здобувачем у роботі. Назва Розділу 1 та назва першого параграфа збігаються, хоч, логічно, у першому параграфі йдеться про аналіз науково-категорійного апарату дослідження, що і мало бути відображено у завданні та назві параграфа.

3. Заслугує схвалення проведена робота автора дисертації щодо аналізу оцінювання освітнього прогресу Assessment of Educational Progress (NAEP), що дає змогу перевірити якість системи освіти. Однак, таблицю, яка представлена на с.50-58, слід було подати у додатках, не займаючи текстового обсягу дисертації.

4. Вагомим доробком дисертанта могла б стати підготовка методичних рекомендацій для майбутніх викладачів ЗВО України щодо формування громадянської свідомості, а не лише прописування перспективних напрямів використання системи формування громадянської свідомості, що підсилило б практичне значення дослідження.

5. Дисертація оформлена згідно вимог МОН України до такого виду робіт. Однак, спостерігається відсутність на окремих сторінках дисертації посилань (зокрема, с.48,77, 87, 89, 91). Загальні висновки, виходячи зі змістового наповнення тексту дисертації, мали б бути більш конкретними і предметними.

3. Коляда Наталія Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, надала позитивний відгук із зауваженнями : 1. На нашу думку, відповідно до змісту дисертації. (п. 3.1 «Характеристика системи формування громадянської свідомості в закладах вищої освіти України»), завдань дослідження (здійснити порівняльний аналіз шляхів формування громадянської свідомості в студентів закладів вищої освіти США та в Україні; окреслити напрями творчого використання американського досвіду для формування громадянської свідомості в студентів закладів вищої освіти в Україні) його об'єктом є в цілому формування громадянської свідомості в студентів закладів вищої освіти.

2. На нашу думку, обґрунтована в п.1.2 дисертації періодизація розвитку системи формування громадянської свідомості у студентів закладів вищої освіти США потребує доопрацювання щодо критеріїв виокремлення чотирьох етапів розвитку досліджуваного феномену.

3. У п. 3.1 дисертації автором подано характеристику системи формування громадянської свідомості в закладах вищої освіти України. Проаналізовано нормативну базу щодо утвердження української національної та громадянської ідентичності в цілому та ЗВО зокрема. Однак, аналіз нормативної складової потребує доповнення такими важливими документами, як «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» (Закону України від 13 грудня 2022 року № 2834-IX), «Про утворення Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності» (Постанова КМУ від 07 квітня 2023 р. № 320), «Порядок підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» (2024).

4. П.3.1 потребує розширення конкретними практиками ЗВО України (програм, проектів, тощо) щодо формування громадянської свідомості студентської молоді.

5. З-поміж подальших дослідницьких завдань та перспективних напрямів наукової роботи - дослідження теоретичних засад системи формування громадянської свідомості студентів ЗВО в інших країнах в умовах формування єдиного світового освітнього простору; інтеграції в освітній

процес університетів США проектів, які зреалізують міжнародні громадські організації; реалізації перспективних напрямів громадянської освіти під час дистанційного навчання в ЗВО. Тому, результати дослідження мають стати цінним матеріалом для наступних наукових та навчально-методичних видань автора з означеної проблеми.

4. Савченко Наталя Сергіївна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка; надала позитивну рецензію із зауваженнями: 1. Конкретизації та узгодженості потребують мета, об'єкт та предмет дослідження.

2. Чіткого виокремлення та обґрунтування потребують умови забезпечення якості професійної підготовки щодо формування громадянської свідомості студентів закладів вищої освіти США (як заявлено у науковій новизні та завданнях дослідження).

3. В змісті параграфу 1.2. «Історична періодизація розвитку системи формування громадянської свідомості у студентів закладів вищої освіти США» більше уваги приділено питанням прав громадянина та його взаємодії із державою, підготовки абітурієнтів до студентства, представлено історію розвитку шкіл, ніж розвитку системи формування громадянської свідомості у студентів закладів вищої освіти (як заявлено у назві).

4. Цінним здобутком дисертаційної роботи є визначення перспективних напрямів використання досвіду формування громадянської свідомості студентів закладів вищої освіти США в Україні. Але їх виявлення і структура потребує, на наше переконання, обґрунтування відповідних критеріїв, які можна визначити на основі аналізу тенденцій розвитку відповідної американської системи.

5. Габелко Олена Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету української філології, іноземних мов та соціальних комунікацій Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка; надав позитивну рецензію із зауваженнями: 1. Доцільним було б розширити зміст додатків до дисертаційного дослідження шляхом включення переліку нормативних, навчально-методичних матеріалів забезпечення процесу формування громадянської свідомості студентів закладів вищої освіти.

2. Дослідження набуло б більшої практичної значущості, якби у дисертації були наведені приклади не тільки IRI, а й інших організацій, робота яких спрямована на формування громадянської свідомості студентів закладів вищої освіти в Україні.

3. У розділі 3.1 автором детально описані особливості системи формування громадянської свідомості в закладах вищої освіти України, тому доречним було б приділити більше уваги висвітленню роботи органів студентського самоврядування як одного з важливих складових формування громадянської свідомості студентів.

Загальна оцінка роботи і висновок. Дисертаційне дослідження Зайця Ростислава Геннадійовича «Формування громадянської свідомості у студентів закладів вищої освіти Сполучених Штатів Америки» є актуальною, завершеною, самостійною та цілісною науковою працею.

Дисертація містить науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати. Результати дослідження опубліковані у наукових статтях, що є особистим науковим доробком здобувача. Обґрунтованість та достовірність отриманих наукових результатів дослідження забезпечено комплексом загальнонаукових та спеціально-наукових методів. Одержані результати дослідження можуть бути використані в освітньому процесі закладів вищої освіти.

За кількістю і рівнем публікацій, апробацією на наукових конференціях дисертація на тему «Формування громадянської свідомості у студентів закладів вищої освіти Сполучених Штатів Америки» відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктор філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502), а її автор – Заєць Ростислав Геннадійович – на основі публічного захисту заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Результати голосування:

«За» – 5 членів ради

«Проти» – немає

«Утримались» – немає

На підставі прилюдного захисту, результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка присуджує Зайцю Ростиславу Геннадійовичу ступінь доктора філософії у галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Голова спеціалізованої
вченої ради

Тетяна Окольнича